



ČESKÁ REPUBLIKA  
ROZSUDEK  
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: 1) N. T., st. příslušnost: X  
2) S. M., st. příslušnost: X  
obě X  
zastoupené Mgr. Pavlínou Zámečnickovou, advokátkou  
Milady Horákové 13, 602 00 Brno

proti  
žalované: **Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie**  
Olšanská 2, P. O. Box 78, 130 51 Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 8. 2024, č. j. CPR-30063-35/ČJ-2023-930310-V241,

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobkyně *nemají právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované *se nepřiznává* právo na náhradu nákladů řízení.

**Odůvodnění:**

**I. Podstata věci**

1. Soud již počtvrté rozhodoval ve věci povinnosti první žalobkyně opustit území Česka, kterou jí policie uložila kvůli jejímu neoprávněnému pobytu. Žalobkyně namítá, že její pobyt neoprávněný nebyl. V rozhodné době jí podle jejího názoru svědčila fikce pobytu

podle § 87y zákona o pobytu cizinců. Měla totiž podanou žádost o povolení k přechodnému pobytu, protože se považuje za rodinného příslušníka občana EU/ČR. Její matka – druhá žalobkyně – je státní občankou Česka. První žalobkyně o ni pečuje. Rozhodnutí o povinnosti opustit území proto považuje za nepřiměřené.

## II. Rozhodnutí správních orgánů a dosavadní procení vývoj věci

2. První žalobkyně chtěla dne 19. 7. 2021 na brněnském pracovišti Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky („OAMP“) podat žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU/ČR. Nedisponovala ovšem žádným oprávněním k pobytu. Proto na místo přijela policie. Zjistilo se, že první žalobkyně již 11. 11. 2020 dostala uloženou povinnost opustit území, kterou nesplnila. Téhož dne proto policie s první žalobkyní zahájila řízení o správním vyhoštění. Bylo zřejmé, že se „nejméně dne 19. 7. 2021“ zdržovala na území bez platného oprávnění k pobytu a že mařila výkon správního rozhodnutí tím, že nevycestovala.
3. Rozhodnutím ze dne 19. 4. 2022, č. j. KRPB-129590-40/ČJ-2021-060026-SV, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje („krajské ředitelství“) rozhodlo o správním vyhoštění první žalobkyně z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bod 4 a bod 9 (pobyt bez platného oprávnění k pobytu a maření výkonu správního rozhodnutí) zákona o pobytu cizinců, ve znění účinném do 1. 8. 2021 („zákon o pobytu cizinců“). Proti tomuto rozhodnutí se první žalobkyně úspěšně odvolala a žalovaná jej svým rozhodnutím ze dne 13. 7. 2022, č. j. CPR-19751-4/ČJ-2022-930310-V241, zrušila z důvodu nesprávné právní kvalifikace skutku. První žalobkyně se podle žalované nedopustila maření výkonu správního rozhodnutí, ale opakovaného porušení právních předpisů.
4. Poté krajské ředitelství rozhodnutím ze dne 3. 12. 2022, č. j. KRPB-129590-68/ČJ-2021-060026-SV, znovu rozhodlo o správním vyhoštění první žalobkyně. Již pouze podle § 119 odst. 1 písm. b) bod 4 zákona o pobytu cizinců (pobyt bez platného oprávnění k pobytu). První žalobkyně však znovu uspěla se svým odvoláním. Rozhodnutím ze dne 9. 3. 2023, č. j. CPR- 8428-2/ČJ-2023-930310-V241, žalovaná rozhodnutí o správním vyhoštění zrušila z důvodu jeho nepřiměřeného dopadu do soukromého a rodinného života první žalobkyně, která tu pečuje o svou matku – druhou žalobkyni. I řízení o správním vyhoštění vedené s první žalobkyní v roce 2020 nakonec skončilo pouze rozhodnutím o povinnosti opustit území, právě z důvodu nepřiměřenosti vyhoštění. V tomto ohledu se přitom nic nezměnilo.
5. V dalším řízení krajské ředitelství dne 27. 6. 2023 uložilo první žalobkyni povinnost opustit území podle § 50a odst. 2 písm. b) zákona o pobytu cizinců (rozhodnutím pod č. j. KRPB-129590-80/ČJ-2021-060026-SV; „rozhodnutí krajského ředitelství“). První žalobkyně se znovu odvolala. Namítala, že v Česku sdílí domácnost se svou matkou (druhou žalobkyní), která je českou občankou. Společnou domácnost sdílely i v Arménii. Její matka je s ohledem na svůj vysoký věk a zdravotní stav, který omezuje její mobilitu, závislá na péči první žalobkyně a její pomoc při každodenních činnostech. První žalobkyně se proto považuje za rodinného příslušníka občana EU, resp. ČR podle § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců.
6. První žalobkyně vysvětlovala, že dne 14. 7. 2021 podala prostřednictvím datové schránky své zmocněnkyně žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka. Aby tuto žádost potvrdila, dostavila se dne 19. 7. 2021 osobně na pracoviště OAMP. Z důvodu

podání této žádosti jí podle jejího názoru náležela fikce pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců. V době zahájení řízení o správním vyhoštění proto na území nepobývala neoprávněně. Kromě toho správní orgán neprokázal, že by první žalobkyně nerespektovala dříve uloženou povinnost opustit území. Napadené rozhodnutí proto považuje za nepřiměřené. Pokud by první žalobkyně vycestovala, její matka by zůstala bez péče. Zdravotní stav její matce neumožňuje vést život mimo Česka.

7. Žalovaná rozhodnutím ze dne 11. 9. 2023, č. j. CPR-30063-3/ČJ-2023-930310-V241, odvolání zamítla a potvrdila rozhodnutí krajského ředitelství („rozhodnutí žalované ze září 2023“). Konstatovala, že se krajské ředitelství otázkou závislosti první žalobkyně a její matky dostatečně zabývalo. Péče, kterou první žalobkyně své matce poskytuje, není nezbytná. První žalobkyně přicestovala do Česka v roce 2019 za prací. Její matka přitom zdravotními problémy trpí již od roku 2015. Je proto zřejmé, že si péči o sebe dokáže zajistit i jiným způsobem. Ani z doložených lékařských zpráv neplyne, že by druhá žalobkyně potřebovala péči druhé osoby.
8. Žalovaná označila za nesporné, že první žalobkyně podala dne 14. 7. 2021 žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. O této žádosti nebylo pravomocně rozhodnuto. Tato žádost však podle žalované nedává první žalobkyni právo pobývat na území České republiky ani jí nezaložila fikci pobytu podle § 87y. První žalobkyně sice spadá pod kategorii rodinného příslušníka občana EU podle § 15 a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Ale podle § 118 odst. 7 se pro účely řízení o správním vyhoštění za rodinného příslušníka nepovažuje.
9. Neprokázalo se, že by první žalobkyně po vydání předchozího rozhodnutí o povinnosti opustit území z České republiky vycestovala. Je proto zřejmé, že toto rozhodnutí nerespektovala. Krajské ředitelství se dostatečně zabývalo i otázkou přiměřenosti dopadu rozhodnutí o povinnosti opustit území do soukromého a rodinného života první žalobkyně. Žalovaná se s těmito závěry ztotožnila. Rozhodnutí o povinnosti opustit území je mírnějším opatřením než rozhodnutí o správním vyhoštění. V případě neoprávněného pobytu se jedná o nejlepší mírnější opatření, které v této situaci lze přijmout. První žalobkyni do budoucna nějak neomezuje. Nezakazuje jí pobyt na území členských států EU. Při splnění zákonných podmínek první žalobkyně může v zemi původu podat žádost o jakékoliv pobytové oprávnění.
10. Rozsudkem ze dne 29. 2. 2024, č. j. 41 A 20/2023-52, zdejší soud zrušil předchozí rozhodnutí žalované ze září 2023 („první rozsudek krajského soudu“). Nebylo totiž jasné, proč první žalobkyni nesvědčila fikce pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců v souvislosti s její žádostí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU/ČR ze dne 19. 7. 2021. Nebylo zřejmé, že by první žalobkyně nemohla být rodinným příslušníkem občana EU/ČR. I žalovaná tehdy ve svém rozhodnutí připustila, že první žalobkyně „zřejmě (...)“ spadá pod kategorii rodinného příslušníka občana Evropské unie“.
11. Žalovaná si po zrušujícím rozsudku krajského soudu dne 4. 3. 2024 vyžádala od Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky („OAMP“) kopii spisu k řízení o žádosti první žalobkyně o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU/ČR. Na konci března 2024 jí OAMP poskytl jeho fotokopii. S tímto svým postupem a doplněním správního spisu žalovaná žalobkyně neseznámila. A rozhodnutím ze dne 8. 4. 2024, č. j.

CPR-30063-19/ČJ-2023-930310-V241 („rozhodnutí žalované z dubna 2024“), znovu zamítla odvolání žalobkyň.

12. V samotném rozhodnutí žalovaná uvedla, že si pořídila fotokopii spisu OAMP, aby mohla posoudit, zda první žalobkyni svědčila fikce pobytu a zda její pobyt dne 19. 7. 2021 byl neoprávněný. Po opětovném posouzení se ale rozhodla znovu potvrdit rozhodnutí krajského ředitelství. První žalobkyně podle něj není rodinným příslušníkem občana EU. Zákon totiž přiznává toto postavení *pouze cizinci, který je závislý na výživě nebo péči poskytované občanem EU, nikoliv naopak*, jak tomu podle tvrzení žalobkyň bylo v jejich případě. Žalobkyně spolu ani bezprostředně před vstupem první žalobkyně na území ČR nežily.
13. Žalovaná v rozhodnutí poté uvedla, že odkazuje na správní řízení vedené před OAMP, jehož kompletní spisový materiál je součástí spisu i v této věci. Je v něm jasně uvedeno, proč nelze na první žalobkyni pohlížet jako na rodinného příslušníka občana EU, tedy z jakého důvodu jí nebyla přiznána fikce pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců. Žalovaná dodala, že žádost první žalobkyně OAMP zamítnul z důvodu nesplnění požadavků, a že první žalobkyně podala proti rozhodnutí OAMP odvolání. Podle žalované tedy daná žádost v žádném případě neopravňuje první žalobkyni k pobytu na území ČR, ani jí nezakládá fikci pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců.
14. Dne 19. 7. 2021 proto první žalobkyně pobývala na území ČR bez platného pobytového oprávnění (str. 7 rozhodnutí žalované). Žalovaná pak popsala, proč podle ní povinnost první žalobkyně opustit území neporušuje právo na respektování soukromého a rodinného života žalobkyň.
15. Krajský soud i podruhé rozhodnutí žalované zrušil, tentokrát z procesních důvodů. V rozsudku ze dne 14. 5. 2024, č. j. 41 A 9/2024-46 („druhý rozsudek krajského soudu“) žalované vytkl, že žalobkyni v rozporu s § 36 odst. 3 správního řádu neseznámila s novými podklady rozhodnutí.
16. Žalovaná ovšem rozhodnutím ze dne 5. 8. 2024, č. j. CPR-30063-35/ČJ-2023-930310-V241, znovu zamítla odvolání žalobkyň proti rozhodnutí krajského ředitelství („poslední rozhodnutí žalované“). K otázce (ne)oprávněnosti pobytu žalobkyně vycházela primárně z podkladů od OAMP. První žalobkyni nevznikla podáním žádosti o přechodný pobyt fikce pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců. Nelze ji považovat za rodinného příslušníka občana ČR/EU. Že druhá žalobkyně je údajně závislá na péči své dcery-první žalobkyně (což ovšem v řízení dostatečně nedoložila), žádnou relevanci nemá. *Zákon přiznává postavení rodinného příslušníka pouze cizinci, který je závislý na výživě nebo péči poskytované občanem EU, nikoliv naopak*. Závěrem se žalovaná zabývala posouzením přiměřenosti dopadů rozhodnutí do soukromého a rodinného života obou žalobkyň. Neshledala jej však nepřiměřeným.

### III. Žaloba a vyjádření k žalobě

17. **Žalobkyně** považují rozhodnutí žalované za nezákonné. Žalovaný nedal žalobkyním před vydáním žalobou napadeného rozhodnutí možnost seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, vyjádřit se k nim, případně navrhnout doplnění podkladů.
18. Ze spisu plyne, že žalobkyně sdílí v Česku dlouhodobě společnou domácnost. Tu dříve sdílely také v Arménii. Druhá žalobkyně je s ohledem na svůj vysoký věk a zdravotní stav

závislá na péči její dcery při každodenních činnostech. Žalobkyně odkazují na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2018, č. j. 1 Azs 205/2018-25, který připouští existenci situace vzájemné závislosti dvou osob. Ve stejné situaci jsou i žalobkyně. S ohledem na tuto závislost je nutné první žalobkyni považovat za rodinného příslušníka občana EU podle § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců.

19. Z tohoto důvodu dne 14. 7. 2021 první žalobkyně podala žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu. Podání této žádosti poté dne 19. 7. 2021 osobně potvrdila. Podle § 87y tak první žalobkyně byla ode dne 14. 7. 2021 oprávněna pobývat na území do nabytí právní moci rozhodnutí o její žádosti. Z toho plyne že dne 19. 7. 2021 byl pobyt první žalobkyně na území Česka oprávněný.
20. Žalobkyně dále žalované vytýkají, že vycházela z nesprávných skutkových zjištění ohledně rodinných vazeb žalobkyň v Česku. Žalovaná poukazovala na to, že obě žalobkyně bydlí ve společné domácnosti s dalšími rodinnými příslušníky – jedním z nich je dcera druhé žalobkyně A. M., která zde pobývá na základě přiznaného odkladného účinku kasační stížnosti ve věci správního vyhoštění. Žalobkyně ovšem upozorňují na to, že A. M. není dcerou druhé žalobkyně, ale její snachou. Se žalobkyněmi dříve žil syn druhé žalobkyně. Ten již však Česko opustil.
21. Správní orgány kromě toho nedostatečně posoudily otázku přiměřenosti dopadů rozhodnutí do soukromého a rodinného života žalobkyň. Nezabývaly se závažností a druhem protiprávního jednání první žalobkyně, ani délkou jejího neoprávněného pobytu. Je pouhou spekulací, že druhá žalobkyně může bez problémů cestovat mezi Arménií a Českem, resp. že se o ni mohou postarat jiní rodinní příslušníci. O druhou žalobkyni pečuje výhradně první žalobkyně. Ostatní rodinní příslušníci se na této péči nepodílejí. Vnuk, sestra a snacha druhé žalobkyně jsou většinu času v zaměstnání, není tedy v jejich možnostech poskytovat celodenní péči, kterou druhá žalobkyně potřebuje. Pokud by první žalobkyně musela vycestovat, reálně hrozí, že druhá žalobkyně zůstane bez náležité péče.
22. Zdravotní stav druhé žalobkyně se oproti roku 2015 zhoršil natolik, že potřebuje celodenní péči. První žalobkyně by se sice mohla po návratu do Arménie opět ucházet o získání jiného pobytového oprávnění v Česku, ale není vůbec jasné, že by jej dostala. Rodinné a sociální zázemí má žalobkyně č. 1 výhradně na území České republiky, kde žijí její blízcí příbuzní. Rozhodnutí správních orgánů odporují § 174a zákona o pobytu cizinců a směrnici 2003/86/ES.
23. **Žalovaná** ve vyjádření k žalobě odkázala na odůvodnění svého rozhodnutí a rozhodnutí krajského ředitelství.

#### IV. Třetí rozsudek krajského soudu a následný rozsudek Nejvyššího správního soudu

24. Krajský soud tuto žalobu původně již zamítl rozsudkem ze dne 19. 9. 2024, č. j. 41 A 25/2024-36 („třetí rozsudek krajského soudu“). Žalobkyně proti němu ovšem podaly úspěšnou kasační stížnost, ke které Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 16. 1. 2025, č. j. 9 Azs 206/2024-33 („kasační rozsudek“), třetí rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud totiž nevypořádal námitku žalobkyň, že se správní orgány při posuzování otázky přiměřenosti zásahu do jejich práv nezabývaly závažností a druhem protiprávního jednání, kterého se první žalobkyně dopustila, a též délkou doby, po kterou na území ČR pobývala nelegálně.

25. Pokud poté šlo o námitku, že první žalobkyně nemusí v případě vycestování do země původu získat pobytové oprávnění pro návrat do ČR, pak krajský soud podle kasačního rozsudku jen zopakoval argumentaci správních orgánů, že první žalobkyně může využít bezvízový styk, anebo má možnost požádat si na zastupitelském úřadě o dlouhodobější pobytové oprávnění, jestliže k tomu splní příslušné zákonné podmínky. S touto argumentací však žalobkyně výslovně nesouhlasily a krajský soud na jejich nesouhlas nezareagoval. Navíc na možnost bezvízového styku krajský soud podle kasačního rozsudku odkázal chybně, protože Arménie s ČR bezvízový styk nemá. Tyto vady tedy krajský soud měl v novém řízení napravit.
26. Soud dal oběma stranám možnost se vyjádřit k věci v reakci na kasační rozsudek. Této možnosti využila jen žalovaná, která trvá na tom, že přiměřenost svého rozhodnutí zkoumala v dostatečné míře s ohledem jak na závažnost nebo druh protiprávního jednání první žalobkyně, tak s ohledem na zdravotní stav druhé žalobkyně. Uznala, že první žalobkyně nemůže využít bezvízového styku. K pobytu na území Evropské unie potřebuje vízum či povolení k pobytu a v případě krátkodobého pobytu do 90 dnů může o vízum k pobytu do 90 dnů rovněž požádat. V ostatních bodech však žalovaná souhlasí se třetím rozsudkem krajského soudu.

## V. Posouzení věci

27. Žaloba *není důvodná*.
28. Soud se nejprve zaměří na otázku, zda žalobkyni bylo možné považovat za rodinného příslušníka občana EU/ČR a zda ji tak vznikla fikce pobytu podle § 87y. Následně se zaměří na otázku přiměřenosti posledního rozhodnutí žalované vůči soukromého a rodinnému životu žalobkyň. V závěru se soud vypořádá se zbylými námitkami žalobkyň.

### *V. 1. První žalobkyni nelze považovat za rodinného příslušníka občana EU/ČR*

29. První žalobkyně tvrdí, že její pobyt nebyl neoprávněný, protože jí z titulu dříve podané žádosti o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU/ČR svědčila fikce pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců.
30. Podle § 87y zákona o pobytu cizinců (ve znění účinném ke dni podání žádosti první žalobkyně o přechodný pobyt) platilo:

„Rodinný příslušník občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie a na území pobývá společně s občanem Evropské unie, je oprávněn pobývat na území do nabytí právní moci rozhodnutí o jeho žádosti; po tuto dobu se jeho pobyt na území považuje za pobyt přechodný. Oprávnění pobývat na území do nabytí právní moci rozhodnutí o žádosti neplatí, pokud nabylo právní moci rozhodnutí o správním vyhoštění, o trestu vyhoštění, o ukončení přechodného pobytu nebo o zrušení trvalého pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie, nebo se jedná o opakovaně podanou žádost, v níž nejsou uvedeny nové skutečnosti, které rodinný příslušník občana Evropské unie nemohl uplatnit v řízení o předchozí žádosti [...].“

Fikce podle tohoto ustanovení automaticky nesvědčí každému cizinci, který si podá žádost o přechodný pobyt rodinného příslušníka. V prvé řadě se musí jednat o rodinného příslušníka občana EU, resp. ČR (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2013, č. j. 5 As 121/2011-60).

31. Je tedy na cizinci, aby při podání žádosti prokázal, že je rodinným příslušníkem občana EU. Měl by prokázat, že spadá do některé z kategorií vymezených v § 15a zákona o pobytu cizinců – natolik přesvědčivě, aby to bylo možné považovat za nespornou skutečnost. Takovému prokázání rodinného vztahu pak odpovídá povinnost OAMP osvědčit podání žádosti rodinným příslušníkem vylepením vízového štítku. Pokud by tedy o přechodný pobyt žádal cizinec, který zjevně rodinným příslušníkem není, fikce oprávněného pobytu by mu v takovém případě nevznikla.

32. A právě zde leží kámen úrazu. Jak totiž žalovaná s odkazem na podklady k žádosti o přechodný pobyt od OAMP správně uvedla ve svém posledním rozhodnutí, *první žalobkyni nelze považovat za rodinného příslušníka občana EU/ČR*. První žalobkyně se domáhá postavení rodinného příslušníka podle § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců, podle kterého se (v rozhodném znění) rodinným příslušníkem občana Evropské unie pro účely tohoto zákona rozumí jeho

„potomek (...), pokud je z důvodu uspokojování svých základních potřeb závislý na výživě nebo jiné nutné péči poskytované občanem Evropské unie (...), nebo byl na této výživě nebo jiné nutné péči závislý bezprostředně před vstupem na území ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt“.

Naplnění tohoto ustanovení žalobkyně spatřovaly v tom, že druhá žalobkyně (státní občanka ČR) je závislá na péči poskytované její dcerou – první žalobkyní (státní občanka Arménie).

33. Žalovaná ovšem správně poukázala na to, že zákon přiznává postavení rodinného příslušníka pouze cizinci, který je závislý na výživě nebo péči poskytované občanem EU, nikoliv naopak. *Aby se tedy žalobkyně mohly úspěšně domáhat tohoto ustanovení, musela by první žalobkyně být závislá na výživě či péči druhé žalobkyně*. To nebyl tento případ. Může se to jevit jako zvláštní, pokud je první žalobkyně dcerou druhé žalobkyně. Vnitrostátní zákonodárce i unijní zákonodárce [viz čl. 2 odst. 2 písm. c) směrnice 2004/38] ovšem učinili rozhodnutí, že ne každý potomek občana EU/ČR bude rodinným příslušníkem ve smyslu relevantní úpravy a podmínili vznik tohoto vztahu právě vztahem závislosti potomka na výživě či péči občana EU/ČR.

34. Žalovaná zároveň vyloučila, že by první žalobkyni mohlo svědčit postavení rodinného příslušníka z titulu § 15a odst. 2 písm. a) bod 1 zákona o pobytu cizinců, podle kterého se za rodinného příslušníka občana EU považuje též

„cizinec, který prokáže, že je příbuzným občana EU neuvedeným v odstavci 1, pokud ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt, žil před vstupem na území s občanem EU ve společné domácnosti.“

35. Toto ustanovení je podle žalované třeba vykládat tak, že se musí jednat o členství v domácnosti občana EU bezprostředně před jeho vstupem, resp. vstupem jeho rodinného příslušníka na území Česka. A s ohledem na skutkové okolnosti tohoto případu lze pochybovat o tom, že by žalobkyně v Arménii sdílely společnou domácnost bezprostředně před příjezdem první žalobkyně do České republiky. Druhá žalobkyně má již české občanství. Je proto zřejmé, že zde již několik let žije. První žalobkyně naproti tomu přicestovala do Česka v roce 2019 za prací, nikoliv aby se sloučila se svou matkou. Žalovaná odkázala také na rozhodnutí OAMP o zamítnutí žádosti první žalobkyně o přechodný pobyt, protože není rodinným příslušníkem občana EU/ČR

36. Proti těmto závěrům žalobkyně nevznáší ve své žalobě žádné konkrétní námitky. Pouze pořád nesprávně trvá na tom, že první žalobkyni má svědčit fikce pobytu s odkazem na § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců. Žalovaná však na tuto námitku, kterou žalobkyně vznášely i v odvolání, ve svém rozhodnutí dostatečně podrobně a věcně správně reagovala. Zároveň tím vyhověla závaznému právnímu názoru soudu vyslovenému v prvním rozsudku krajského soudu.
37. Námitky, podle kterých měla první žalobkyni vzniknout fikce pobytu podle § 87y zákona o pobytu cizinců a její pobyt k 19. 7. 2021 proto byl oprávnění, tak nejsou důvodné.
38. Soud doplňuje, že takto tuto otázku posoudil už ve svém třetím rozsudku a kasační rozsudek toto posouzení nijak nezpochybnil, protože se mu vůbec nevěnoval. Soud u tohoto posouzení tedy musel setrvat.

#### *V. 2. Přiměřenost rozhodnutí žalované*

39. Obecně platí, že vydání rozhodnutí o povinnosti opustit území sice již ze své povahy představuje méně intenzivní zásah do soukromého a rodinného života cizince než rozhodnutí o správním vyhoštění. Judikatura ale dovodila, že i v tomto případě je třeba se přiměřeností dopadů tohoto rozhodnutí do života cizince zabývat (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2017, č. j. 7 Azs 24/2017-29).
40. Kasační rozsudek pak s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2022, č. j. 7 Azs 83/2021-30 („rozsudek sedmého senátu“), dodává, že i v případě rozhodnutí o povinnosti opustit území se při posuzování přiměřenosti zásahu do rodinného a soukromého života cizince podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva zohledňuje zejména (1) rozsah, v jakém by byl rodinný nebo soukromý život narušen, (2) délka pobytu cizince ve smluvním státě, který hodlá cizince vyhostit, (3) rozsah sociálních a kulturních vazeb na tento stát, (4) existence nepřekonatelné překážky rodinnému či soukromému životu v zemi původu, např. nemožnost rodinného příslušníka následovat cizince do země jeho původu, (5) „imigrační historie“ cizince, tedy porušení pravidel cizineckého práva v minulosti, (6) povaha a závažnost porušení veřejného pořádku či trestného činu spáchaného cizincem (bod 19 kasačního rozsudku; „štrasburská kritéria“).
41. Krajský soud si před použitím tohoto právního názoru dovoluje zapochybovat, zda opravdu rozsudek sedmého senátu přesně takto vykládat. Sedmý senát totiž nejdříve uvedl, že i při rozhodování o povinnosti cizince opustit území České republiky je třeba posuzovat přiměřenost dopadů rozhodnutí do práva na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. čl. 7 Listiny základních práv Evropské unie v případech, na které dopadá unijní úprava, s čímž je samozřejmě třeba plně souhlasit (bod 20 rozsudku sedmého senátu).
42. Pak sedmý senát spíše jen obecně uvedl, že se v této souvislosti – tj. při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí do práva na respektování soukromého a rodinného života – se v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva zohledňují výše zmíněná kritéria (bod 21 rozsudku sedmého senátu). Nicméně hned v dalším odstavci zdůraznil, že:

„rozhodnutí o povinnosti opustit území je ve své podstatě nejmírnějším opatřením pro cizince neoprávněně pobývajících na území České republiky. Na rozdíl od správního vyhoštění totiž nejsou tímto opatřením stanovena žádná negativní omezení do budoucna. Dopad povinnosti opustit území do soukromého a rodinného života je tak výrazně méně intenzivní. Jak v této

souvislosti vyplývá též z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2018, č. j. 1 Azs 296/2018-35, samotná existence rodinných vazeb cizince na území České republiky bez dalšího neznamená, že by stanovení povinnosti opustit území představovalo zásah do jeho soukromého a rodinného života, který by byl svou intenzitou nepřiměřený. Nepřiměřenost zásahu do této sféry bude zpravidla shledána jen ve výjimečných situacích, které by ospravedlňovaly *„naprostou nezbytnost přítomnosti cizince na území České republiky“*.

43. Podle krajského soudu proto z rozsudku sedmého senátu neplyne tak jasně, že se i v případě rozhodnutí o povinnosti opustit území mají použít daná kritéria ze štrasburské judikatury. Spíše z logické posloupnosti tohoto rozsudku plyne jiný o mnoho volnější standard shrnutý v poslední větě předchozího bodu (nepřiměřenost jen ve výjimečných situacích, které by ospravedlňovaly naprostou nezbytnost přítomnosti cizince na území Česka). V tomto světle krajský soud odůvodnil i svůj třetí rozsudek, protože o takovou výjimečnou situaci podle něj nešlo.
44. Používání oněch štrasburských kritérií namísto výše zmíněného volnějšího standardu, jak to požaduje kasační rozsudek, by totiž podle krajského soudu dokonce mohlo v praxi vést k tomu, že nebude možné *účinně* využívat institutu povinnosti opustit území, který je opravdu o mnoho mírnější oproti správnímu vyhoštění. Typicky kritérium závažnosti a druhu protiprávního jednání, pokud by se mělo důsledně používat, jak to požaduje kasační rozsudek, bude v těchto případech vždy vyznívat ve prospěch cizince, protože právě v případech protiprávního jednání nízké závažnosti či nezávažného druhu se má ideálně povinnost opustit území ukládat. Podle krajského soudu se tedy má „samo sebou“, že je u rozhodnutí o povinnosti opustit území toto kritérium naplněno na nízké úrovni. Obecně z toho neplynou žádná negativní omezení do budoucna.
45. Problém je podle krajského soudu v tom, že by role zmíněných štrasburských kritérií měla být celkově úplně jiná. Mělo by se s nimi pracovat při rozhodování o následku neoprávněného pobytu cizince, kde by tato kritéria měla fungovat mj. tak, že povedou správní orgán k vhodnému rozhodnutí, zda cizinci uložit (a) správní vyhoštění, či (b) rozhodnutí o povinnosti opustit území, nebo že (c) dokonce cizinci pro nepřiměřenost žádnou povinnost vycestovat neuloží. Po odůvodnění této volby na základě štrasburských kritérií by podle krajského soudu nemělo být nutné, ještě znovu týmiž kritérii samostatně zkoumat i jednu z těchto tří zvolených alternativ, ke které se správní orgán přikloní. Soud připomíná, že žalovaná v březnu 2023 takto zasáhla. Zrušila původní rozhodnutí OAMP o správním vyhoštění, protože v této věci bylo namíste první žalobkyni uložit povinnost opustit území, což žalovaná také tehdy odůvodnila.
46. Nicméně krajský soud je nyní samozřejmě vázán kasačním rozsudkem, a proto v jeho světle přistoupil k hodnocení posledního rozhodnutí žalované. Námitku, že se správní orgány při posuzování otázky přiměřenosti zásahu do jejich práv nezabývaly závažností a druhem protiprávního jednání, kterého se první žalobkyně dopustila, a též délkou doby, po kterou na území ČR pobývala nelegálně, neshledal důvodnou.
47. Krajské ředitelství ve svém rozhodnutí uvedlo, že vzalo:
 

„v potaz dobu protiprávního jednání jmenované, kdy jde ze strany jmenované o opakovaný nelegální pobyt, který byl dne 19.07.2021. Závažnost tohoto případu je určena také, tím, že jmenovaná pobývala na území, i přesto, že jí bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států Evropské unie pod č.j. KRPB-211896/ČJ- 2020-060026-50A, a jmenovaná z území členských států Evropské unie nevycestovala a jejího úmyslného jednání,

jelikož si jmenovaná musí být vědoma svého neoprávněného pobytu, protože pobývala na území České republiky na základě povoleného pobytu a také již byla za stejné jednání řešena cizineckou policií.“

48. Žalobkyně v odvolání poté nenamítly, že by se OAMP nezabýval závažností a druhem protiprávního jednání první žalobkyně, ani délkou jejího neoprávněného pobytu, jak to poté učinily v žalobě.
49. Žalovaná nato ve svém posledním rozhodnutí nejprve před samotným posouzením přiměřenosti zmínila, že pokud první žalobkyně tvrdila, že splnila první jí uloženou povinnost opustit území, tak z dostupných policejních informačních systémů a z úplné kopie cestovního dokladu, který je i součástí správního spisu, jasně vyplývá, že první žalobkyně na území členských států přicestovala dne 23. 6. 2019 a již z území členských států Evropské unie nevystoupila – tedy první rozhodnutí o povinnosti opustit území rozhodnutí nerespektovala. Na položené otázky týkající se jejího pobytu v Česku a důvodu proč nerespektovala první rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států Evropské unie odmítla odpovědět a při sepisování protokolu dne 16. 8. 2021 s krajským ředitelstvím nespolečupracovala.
50. Na to žalovaná navázala posouzením přiměřenosti povinnosti opustit území. Zmínila, že krajské ředitelství dostatečným způsobem zkoumalo a své závěry jednoznačně popsalo. Podle žalované na základě posouzení všech kritérií uvedených v § 174a zákona o pobytu cizinců jako celku – tedy včetně závažnosti nebo druhu protiprávního jednání – dospělo k nepřiměřenosti správního vyhoštění a překvalifikování na povinnost opustit území členských států Evropské unie. Žalovaná pak odkázala na konkrétní strany rozhodnutí krajského ředitelství (str. 9 a 10), kde s danými kritérii krajské ředitelství pracovalo. Žalovaná poté vyslovila s jeho závěry plný souhlas.
51. Na obě rozhodnutí správních orgánů lze nahlížet jako na celek. Již z výše uvedeného lze přitom podle soudu dovést, že se správní orgány zabývaly závažností protiprávního jednání první žalobkyně a délkou jejího neoprávněného pobytu, který podle nich trval minimálně 19. 7. 2021. Byť z kontextu rozhodnutí plyne, že braly v potaz skutečnost, že žalobkyně do té doby nesplnila povinnost opustit území plynoucí již z prvního rozhodnutí o povinnosti opustit území ze dne 11. 11. 2020. A právě opakovaná protiprávnost jejího pobytového počínání v daném období – od nesplnění povinnosti opustit území do 19. 7. 2021 – je vedla k tomu, že si závažnost tohoto jednání žádá uložení nové povinnosti opustit území. Není tedy pravdou, že by se tomuto tématu vůbec nevěnovaly, jak žalobkyně namítají.
52. Žalovaná pak trefně vysvětlila, že rozhodnutí o stanovení povinnosti vycestovat z území členských států Evropské unie je pouze „donucovacím“ prostředkem k tomu, *aby první žalobkyně svůj pobyt na území členských států Evropské unie uvedla do souladu se zákonem*. V případě neoprávněně pobývajících první žalobkyně jde o vůbec nejmírnější opatření, které lze za dané situace přijmout. Zopakovala, že se nepojí s negativními omezeními do budoucna, která by měla přímo vliv na nemožnost získat vízum či povolení k pobytu. První žalobkyně nebude čelit ani žádným omezením, aby při splnění zákonných podmínek podala žádost o pobytové oprávnění na některém zastupitelském úřadu České republiky. Rozhodnutí o povinnosti opustit území navíc nezakládá důvod pro zařazení cizince do policejních informačních systémů. Neobsahuje ani zákaz vstupu na území České republiky a členských států uplatňujících návratovou směrnicí. Nemá tedy přímo vliv na nemožnost získat vízum či povolení k pobytu standardní cestou. Což je opravdu s ohledem na neoprávněný pobyt

žalobkyně a skutečnost, že předtím nesplnila první uloženou povinnost opustit, velmi vlídný následek.

53. Pokud jde o další relevantní okolnosti, tak krajský soud již naváže na své posouzení ze třetího rozsudku, které již prošlo kasačním přezkumem (viz bod 20 kasačního rozsudku).
54. Správní orgány dospěly k závěru, že žalobkyně v řízení neprokázaly, že by druhá žalobkyně byla závislá na každodenní péči první žalobkyně. Vycházely přitom zejména z tvrzení samotných žalobkyň a doložených lékařských zpráv.
55. Soud považuje za relevantní zjištění, že první žalobkyně přicestovala do Česka v roce 2019. Je tedy zřejmé, že do té doby její matka její péči nepotřebovala, přestože uváděnými zdravotními problémy měla trpět již od roku 2015. Žalobkyně sice v řízení doložily dvě lékařské zprávy – jednu z revmatologie a jednu z neurologie. Z těchto zpráv však nic zásadního neplyne. Zpráva z revmatologie potvrzuje, že druhá žalobkyně trpí omezenou hybností kyčlí a někdy má nejistou chůzi. Zpráva z neurologie pak mluví o problémech se zápěstím. Tyto zprávy však nedokládají, že by druhá žalobkyně měla natolik závažné problémy s mobilitou, aby vyžadovala každodenní péči jiné osoby. Stejně tak z těchto zpráv neplyne, že by se zdravotní stav druhé žalobkyně za poslední roky výrazně zhoršil, jak žalobkyně namítají.
56. Soud se nesnaží jakkoli zlehčovat zdravotní problémy druhé žalobkyně. V řízení však žalobkyně neprokázaly, že by druhá žalobkyně byla závislá na pomoci dcery způsobem, který by vyžadoval fyzickou přítomnost první žalobkyně na území České republiky (a že by šlo o ten výjimečný případ ve smyslu rozsudku sedmého senátu). Jak ostatně plyne z výsledku pobytové kontroly, se žalobkyněmi bydlí ve stejném bytě ještě několik dalších rodinných příslušníků: bydlí tam sestra a vnuk druhé žalobkyně a dále její snacha s dvěma dětmi. Pokud by proto první žalobkyně musela Českou republiku opustit, její maminka by zde nezůstala zcela sama. Měla by k dispozici další rodinné příslušníky, kteří by se o ni v případě potřeby dokázali postarat.
57. Na uvedeném nic nemění ani to, že žalovaný ve svém rozhodnutí částečně nesprávně vycházel z toho, že syn druhé žalobkyně s ní žije ve společné domácnosti. Druhá žalobkyně má na území Česka pořád několik rodinných příslušníků, kteří s ní bydlí. Pokud navíc její syn již vycestoval do Arménie, pak není ani pravdou, že by tam první žalobkyně neměla žádné blízké rodinné vazby.
58. Tyto úvahy, které obsahuje i rozhodnutí žalované, nejsou spekulativní. To, že péči nyní druhé žalobkyni poskytuje její dcera, neznamená, že by to v budoucnu nemohl dělat jiný rodinný příslušník. Je sice pochopitelné, že druhá žalobkyně má bližší vztah se svou dcerou, se kterou tráví každý den a její odjezd by zřejmě těžce nesla. Pokud by se ale její zdravotní stav v budoucnosti zhoršil do té míry, že by se skutečně bez každodenní péče jiné osoby neobešla, je na její rodině, která v České republice pobývá oprávněně, aby se o ni postarala. Druhá žalobkyně při svém výsledku uvedla, že pomoc dcery spočívá hlavně v tom, že jí chodí nakupovat, pomáhá jí při chůzi, s koupáním, stříhá jí nehty, vaří, pomáhá jí s převlékáním. Tyto aktivity by jistě zvládl i jiný rodinný příslušník, aniž by musel zároveň omezit své zaměstnání.
59. Vzájemné soužití rodinných příslušníků třetího státu na území Česka je možné pouze za podmínek stanovených zákonem o pobytu cizinců, který zohledňuje i závazky vyplývající pro Česko z mezinárodního práva. Článek 8 Evropské úmluvy o lidských

právech ovšem neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu osob, které nejsou jeho státními příslušníky, ohledně země jejich společného pobytu a umožnit jim přenést si jejich rodinný život na území daného státu.

60. Správní orgány dostatečně poměřovaly zájem první žalobkyně na soužití se svou matkou s okolnostmi jejího neoprávněného pobytu. *Soud považuje za velmi vstřícné, že nepřistoupily k rozhodnutí o správním vyhoštění, ale pouze k mírnějšímu donucovacímu opatření v podobě povinnosti opustit území.* Soud opakuje, že není bez významu, že se s rozhodnutím o povinnosti opustit území nepojí zákaz opětovného vstupu na území Česka. Dopad tohoto rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince je logicky méně intenzivní. Nepřiměřenost zásahu, který představuje správní vyhoštění, totiž spočívá hlavně v tom, že se cizinci po určité (někdy i výrazně dlouhou) znemožňuje návrat za rodinou, kterou zanechává v Česku. To ale v případě povinnosti opustit území nehrozí.
61. Krajský soud pak plně uznává svoji chybu ze třetího rozsudku, ve kterém nesprávně odkázal první žalobkyni na bezvízový styk, který Česko reálně s Arménií nemá. První žalobkyně nicméně má možnost požádat si na zastupitelském úřadě o dlouhodobější pobytové oprávnění, jestliže k tomu splní příslušné zákonné podmínky. Pokud tedy první žalobkyně namítá, že by se sice mohla po návratu do Arménie opět ucházet o získání jiného pobytového oprávnění v České republice, ale nemusela by jej obdržet, protože nejde o nárok cizince, a je proto reálná možnost, že by se do České republiky nemohla vrátit a svůj soukromý a rodinný život zde dále rozvíjet, pak nelze než konstatovat, že by byla v úplně stejném postavení jako každý jiný cizinec (resp. občan Arménie) usilující o pobytové oprávnění v Česku.
62. Výhodou rozhodnutí o povinnosti opustit území – uložené první žalobkyni již podruhé – přitom je, že může o některé z pobytových oprávnění požádat bez jakýchkoliv omezení a nebude tedy v horší pozici než jiní žadatelé. Jak správně zmínila žalovaná, povinnost opustit území je -„donucovacím“ prostředkem k tomu, aby první žalobkyně svůj pobyt na území členských států Evropské unie uvedla do souladu se zákonem. Ano, hypoteticky je možné, že její pobytová žádost nebude úspěšná, ale úplně stejně je možné, že úspěšná bude. Záruku úspěchu její žádosti jí v této fázi není možné dát.
63. Aby i samotná povinnost opustit území mohla představovat nepřiměřený zásah do práva chráněného čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech, musely by zde existovat skutečně výjimečné okolnosti, v jejichž důsledku by se již vycestování cizince neslučovalo s právem na soukromý a rodinný život. Takové významné okolnosti však v tomto případě soud neshledal.
64. Lze shrnout, že správní orgány své závěry ve vztahu k posouzení přiměřenosti rozhodnutí o povinnosti první žalobkyně opustit území odůvodnily přezkoumatelně a věcně správně. Dostaly tedy požadavkům kladeným § 174a zákona o pobytu cizinců a čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech, jichž se žalobkyně dovolávaly. Rodinné vazby první žalobkyně na území Česka nejsou s ohledem na výše popsané okolnosti natolik silné, aby vylučovaly možnost uložit jí povinnost opustit území podle § 50a zákona o pobytu cizinců.
65. Směrnice 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny, na níž žalobkyně odkazují, by se uplatnila, jen pokud by první žalobkyně žádala o vydání pobytového oprávnění za účelem sloučení rodiny s rodinným příslušníkem třetí země. Na situaci první žalobkyně, se kterou se vede řízení o návratu, daná směrnice nedopadá.

### *V. 3. Zbýlé námitky*

66. Žalobkyně namítaly také porušení práva na seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí. Tato námitka ale není důvodná. Ze správního spisu plyne, že po vydání druhého rozsudku krajského soudu žalovaná zaslala zástupkyni žalobkyň vyrozumění o doplnění spisu o podklady od OAMP a dala jim možnost se s nimi seznámit. Zároveň je žalovaná vyzvala k tomu, aby se vyjádřily, zda od vydání předchozího rozhodnutí nedošlo ke změnám, které by mohly mít vliv na posouzení přiměřenosti rozhodnutí. Na žádné takové změny však žalobkyně žalovanou neupozornily.

### **VI. Závěr a náklady řízení**

67. Soud pro nedůvodnost žalobních námitek žalobu zamítl (výrok I.). Neúspěšné žalobkyně nemají právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.). Žalované žádné náklady řízení nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly (výrok III.).
68. Pro úplnost soud dodává, že po vrácení věci nerozhodoval o návrhu žalobkyň na přiznání odkladného účinku jejich žalobě, o kterém nerozhodoval ani před svým třetím rozsudkem. Namísto toho bezodkladně rozhodl ve věci samé.

### **Poučení:**

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 28. února 2025

Martin Kopa, v. r.  
samosoudce